

та ректальним дослідженням на тільність корів, яких осіменили. Для подальшого використання допускають бугаїв, що мають запліднювальну здатність спермійв не менше 50 %, яких потім ставлять на оцінку за якість потомства. Сперму від них накопичують і зберігають замороженою до отримання результатів оцінки.

Від бугайців у період від 12- до 15-місячного віку потрібно брати по 10 еякулятів (по одному через кожні 6 днів) та оцінювати сперму за об'ємом, концентрацією і рухливістю згідно з ДСТУ 3535-97 «Сперма бугаїв нативна», а також на придатність до заморожування відповідно до ГОСТ 26030-83 «Сперма быков замороження».

УДК 636.1.082:618.14-006

ВІКОВА МІНЛИВІСТЬ ЗУСТРІЧАЛЬНОСТІ ВНУТРІШНЬОМАТКОВИХ КІСТ ЕНДОМЕТРІЮ ТА ДИФЕРЕНЦІЙНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ЖЕРЕБНОСТІ НА РАННІХ СТРОКАХ У КОБИЛ

Н. П. Платонова
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

Для ембріонів коней характерний період активної міграції плоду з моменту надходження в матку на 6-й день і до 16-го дня вагітності. Саме міграція забезпечує трофічне живлення ембріону в цей період і виявлення вагітності материнським організмом. За даними W. W. Thatcher та ін. (1986), термін з 9-го до 14-го дня після овуляції є одним із критичних періодів розвитку плоду. Впродовж цього періоду плід розпізнається материнським організмом. Будь-яке обмеження міграції плоду в цей період призводить до секреції простагландинів, створюючи умови для настання ранньої ембріональної смертності. Наявність ендометральних кіст може перешкоджати нормальній міграції плода.

О. J. Ginther вважає, що наявність ендометральних кіст не зашкоджує заплідненню та подальшому розвитку жеребності та не робить однозначних висновків щодо фертильності кобил з ендометральними кістами. Ймовірно, проста візуалізація ендометральних кіст не дає повного уявлення про їх структуру та фертильність кобил. Той самий автор відзначає важливість диференційної діагностики жеребності за наявності ендометральних кіст із метою уникнення помилок при діагностиці жеребності. До 20-го дня жеребності, коли ембріон у плідному міхурі ще не візуалізується, можливі помилкові позитивні діагнози вагітності, в тому числі двуплідної.

За даними W. Leidl, B. Kaspar, W. Kehn (1987), у кобил до 10-ти років, які мають ендометральні кісти, кількість народжених лошат була на 10 %

нижчою, ніж у кобил, які не мають кіст. Ендометральні кісти реєструвалися і до, і після вижереблення.

На основі гістологічних досліджень В. Kaspar, W. Kehn, C. Laging, W. Leidl (1987) класифікували ендометральні кісти на лімфатичні та залозисті. Залозисті кісти, як правило, невеликі (5–10 мм) і утворюються внаслідок гіпертрофії епітелію через фіброз маткових залоз, що призводить до зменшення тонусу міометрію, і може бути пов'язаний або з тривалим анеструсом, або з віковими змінами. Лімфатичні кісти виникають внаслідок лімфангієктазії – стійкого різкого розширення лімфатичних судин і, за даними цих авторів, справляють більший негативний вплив на майбутню фертильність кобил, ніж залозисті кісти.

Під час експедиційних обстежень маточного поголів'я та ремонтних кобилок кінних заводів та племінних репродукторів було встановлено, що серед 116 молодих кобил від 2-х до 4-х років, які ще не жеребилися, усього 5 гол. мали ендометральні кісти (4,31 %); серед 53-х кобил віком від 5-ти до 7-ми років. 7,55 % мали ендометральні кісти; серед 54-х кобил віком від 8-ми до 10-ти років – 5,56 % мали ендометральні кісти; серед 47-ми кобил віком від 11-ти до 13-ти років 19,55 % мали ендометральні кісти; серед 49-ти кобил віком від 14-ти до 16-ми років – 28,57 % мали ендометральні кісти; серед 34-х кобил віком від 17-ти до 19-ми років – 50 % мали ендометральні кісти; кобили, старші 20-ти років (n=26) у 69,23 % мали ендометральні кісти. В той же час за результатами парувального сезону кількість жеребних кобил знижувалася з віком: від 68,10–82,98 % у кобил від 3-х до 13-ти років до 38,46 % у кобил 20-ти років і старших.

Отримані дані узгоджуються з даними R. J. Tannus, R. Thun (1995) щодо вікової динаміки кількості ендометральних кіст у кобил. За отриманими цими авторами даними, ендометральні кісти спостерігались у 4,3 % кобил чистокрової верхової породи, молодших 7-ми років, у 29,1 % кобил від 7-ми до 14-ти років та у 73,1 % кобил, старших 14-ти років. Відносна кількість жеребних кобил на 14-й та 40-й дні після овуляції була вірогідно ($p < 0,01$) нижчою у кобил із кістами (77,6 % та 71,4 %), порівняно з кобилами без кіст (91,5 % и 88,0 %). Втрата ембріону між 14-м та 40-м днями жеребності у кобил без кіст спостерігалась у 3,8 % випадків, а у кобил з кістами у 8 % випадків, що свідчить про вищий рівень ранньої ембріональної смертності у кобил з ендометральними кістами.

Отже, в результаті досліджень отримали підтвердження дані про те, що ендометральні кісти механічного походження перешкоджають міграції плода і підвищують рівень ранньої ембріональної смертності. З практичної точки зору завчасне визначення наявності ендометральних кіст дає можливість уникати помилок при діагностиці жеребності. Встановлено збільшення кількості ендометральних кіст у кобил з віком: від 4,31 % у кобил 2–4-х років до 69,23 у кобил 20–24-х років.